13. 8. 2025

ID: 119927

Soudní úschova

Uložení věci do úschovy ve smyslu § 80 odst.1 věty třetí tr. řádu je vyvoláno - jak vyplývá z jeho smyslu a účelu - potřebou objasnit, zda vlastnické nebo jiné právo k věci, zakládající nárok na její vydání, má ten, kdo věc vydal nebo komu byla odňata, nebo zda jeho nositelem je jiná osoba, popřípadě osoba, které zákon svěřuje k věci zvláštní oprávnění (např. správce konkursní podstaty nebo správce dědictví), a směřuje k nastolení takových vztahů mezi dotčenými osobami, které nebudou mezi nimi zdrojem dalších sporů. Věc se ukládá do úschovy současně proto, že není účelem trestního řízení, aby soud nebo jiný orgán činný v trestním řízení v něm řešil skutkové nebo hmotněprávní pochybnosti o tvrzeném vlastnickém nebo jiném právu; k rozhodování o takových otázkách jsou zásadně povolány soudy v občanském soudním řízení (srov. § 7 o.s.ř.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 24 Cdo 682/2024-227 ze dne 11.6.2025)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně JUDr. Jiřiny Lužové, sídlem P., insolvenční správkyně dlužníka Sberbank CZ, a.s. v likvidaci, sídlem P., proti žalované JUVI spol. s r.o. v likvidaci, sídlem P., o uložení povinnosti souhlasit s vydáním předmětu úschovy, vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 15 C 283/2021, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 10. 10. 2023, č. j. 30 Co 234/2022-199, tak, že dovolání žalobkyně proti výroku II. rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 10. 10. 2023, č. j. 30 Co 234/2022-199, se odmítá. Ve zbylém rozsahu se dovolání žalobkyně zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Liberci rozsudkem ze dne 10. 6. 2022, č. j. 15 C 283/2021-136, rozhodl, že žalovaná je povinna souhlasit s vydáním předmětu úschovy vedené Okresním soudem v Liberci pod sp. zn. 35 Sd 16/2016, tj. finančních prostředků ve výši 4 965 958,72 Kč, žalobkyni a uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení. K odvolání žalované Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 10. 10. 2022, č. j. 30 Co 234/2022-199, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl. Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

2. Soudy obou stupňů vycházely z následujícího skutkového stavu. V řízení vedeném pod sp. zn. 35 Sd 16/2016 jsou u Okresního soudu v Liberci v úschově finanční prostředky ve výši 4 965 958,72 Kč, které byly zajištěny a posléze složeny do soudní úschovy Policií ČR. Žalobkyně se žalobou domáhá nahrazení souhlasu s vydáním předmětu úschovy vůči žalované s tím, že je to právě ona, komu svědčí vlastnické právo k finančním prostředkům složeným do soudní úschovy, neboť finanční prostředky v uvedené výši se před jejich zajištěním nacházely na účtu vedeném jí jako bankou. Platí přitom, že prostředky na účtu vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu nejsou ve vlastnictví majitele účtu, ale ve vlastnictví peněžního ústavu. Ti, kdo tvrdí, že mají pohledávku na výplatu prostředků z účtu, by měli takovou pohledávku případně uplatnit u žalobkyně. Žalobkyně byla rovněž posledním příjemcem, který finanční prostředky po právu držel a tyto vydal

policejnímu orgánu.1.

3. K založení bankovního účtu č. XY vedeného u žalobkyně (tehdy pod obchodní firmou Volksbank CZ, a.s.) došlo dne 5. 1. 2006 M. V., a to za použití falešného občanského průkazu. Účet měl být založen ve prospěch žalované. Obvodní soud pro Prahu 2 trestním příkazem sp. zn. 2 T 79/2006 ze dne 30. 5. 2006 shledal M. V. vinným stručně řečeno tím, „že dne 5. 1. 2006 založil pomocí padělaného občanského průkazu znějícího na jméno J. M. na pobočce Volksbank CZ, a.s. běžný účet pro společnost JUVI spol. s r. o. a dne 13. 2. 2006 se za pomoci stejného občanského průkazu pokusil z tohoto účtu vybrat finanční prostředky, které na něj byly mezitím převedeny, čímž spáchal trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny, jakož i trestný čin poškozování cizích práv. Dne 6. 4. 2012 byly peníze složené na uvedený účet vydány žalobkyní (tehdy pod obchodní firmou Volksbank CZ, a.s.) na účet Policejního prezidia České republiky. Usnesením Policie ČR – Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV ze dne 2. 1. 2017 pak byla do úschovy Okresního soudu v Liberci uložena finanční hotovost ve výši 4 965 958,72 Kč z účtu Policejního prezidia České republiky, a to z důvodu, že nebylo zjištěno, kdo „vložil“ peníze na účet založený na jméno žalované. Žalobkyně dne 17. 4. 2012 odstoupila od smlouvy o běžném účtu ze dne 5. 1. 2006.

4. Soud prvního stupně svůj rozsudek odůvodnil tím, že dle ustálené judikatury finanční prostředky složené na bankovním účtu nejsou ve vlastnictví jeho majitele, nýbrž peněžního ústavu (banky), zatímco majiteli svědčí pouze obligační právo (vůči bance) na výplatu. Předmětné peněžní prostředky jsou tedy ve vlastnictví žalobkyně a nikoliv žalované.

5. Odvolací soud však s takovým závěrem nesouhlasil. Smlouva o běžném účtu nebyla platně uzavřena, a proto s ní nelze spojovat žádné právní účinky. Na žalobkyni nelze hledět jako na majitele finančních prostředků, které byly vloženy na účet založený na základě této absolutně neplatné smlouvy. Judikatorní závěry Nejvyššího soudu aplikované soudem prvního stupně (např. rozsudek sp. zn. 28 Cdo 975/2013 ze dne 3. 8. 2015 či usnesení sp. zn. 28 Cdo 3136/2018 ze dne 5. 11. 2018) byly Nejvyšším soudem formulovány za skutkového stavu, kdy smlouva o běžném účtu (popř. vkladovém účtu) byla platně uzavřena. V tomto případě však žalobkyně držela finanční prostředky vložené na předmětný účet bez právního důvodu. Dalším důvodem pro zamítnutí žaloby je dle odvolacího soudu skutečnost, že složením peněz do soudní úschovy, resp. ještě dříve na účet Policejního prezidia České republiky, došlo k oddělení těchto finančních prostředků od masy ostatních peněz spravovaných žalobkyní na základě smluv s jejími klienty. Za takové situace pak již nemůže obstát argumentace žalobkyně rozlišující na jedné straně prostředky na účtu ve vlastnictví peněžního ústavu a na straně druhé pohledávku majitele účtu. Vydáním peněz na účet Policejního prezidia České republiky a jejich následným složením do soudní úschovy žalobkyně ztratila jakoukoliv možnost s nimi disponovat. Od okamžiku složení finančních prostředků do soudní úschovy je to soud, kdo rozhoduje o tom, komu budou do úschovy složené finanční prostředky vydány, v nyní posuzovaném případě dle § 299 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění (dále jen „z.ř.s.“). Žalobkyně by tak musela prokázat, že jí svědčí subjektivní oprávnění k nakládání s těmito finančními prostředky, které by mělo oporu v hmotném právu. Existence takového oprávnění však v řízení zjištěna nebyla.1.

6. Žalobkyně se v odvolání dovolávala závěrů vyslovených v usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 12. 3. 2018, č. j. 83 Co 242/2018-156, že peněžní prostředky na účtu nejsou ve vlastnictví majitele účtu, ale ve vlastnictví peněžního ústavu. Odvolací soud k tomu uvedl, že „v uvedeném usnesení (vydaném v řízení o vydání peněz přihlašovateli JUVI spol. s r. o. v likvidaci) odvolací soud nezkoumal otázku platnosti smlouvy o běžném účtu ani to, zda žalobkyni v tomto konkrétním případě svědčí hmotněprávní důvod pro vydání předmětu úschovy. Odvolací soud v něm pouze obecně poukázal na judikaturu Nejvyššího soudu vztahující se k vlastnictví peněz na bankovním účtu, a to při posuzování otázky účastenství osob v řízení o vydání předmětu úschovy.“

II. Dovolání

7. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, a to proti oběma jeho výrokům. Dovolání odůvodnila tím, že odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. A to konkrétně při řešení následujících otázek:

a) jaká je povaha finančních prostředků složených na bankovním účtu, zejména pak zda jsou vždy tyto prostředky v majetku peněžního ústavu, který vede daný bankovní účet;

b) jaké jsou předpoklady absolutní neplatnosti právního úkonu dle ust. § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník;

c) komu a za jakých okolností má být vydán předmět soudní úschovy (v tomto případě finanční prostředky) v návaznosti na řízení o nahrazení souhlasu s vydáním úschovy dle ust. § 299 z.ř.s., jestliže prostředky byly do soudní úschovy složeny na základě rozhodnutí policejního orgánu dle ust. § 80 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád;

d) jakým způsobem má odvolací soud aplikovat ust. § 157 odst. 2 o. s. ř.

8. Pro stručnost Nejvyšší soud uvádí důvody předložené žalobkyní pouze ve vztahu k otázkám a) a c), protože ty jsou pro rozhodnutí stěžejní. Žalobkyně ohledně judikatury citované v rozsudku soudu prvního stupně upozorňuje, že žádný z předložených judikátů neoperuje s pojmem požadavku na „platnou“ smlouvu o účtu. Ustálená judikatura se shoduje na závěru, že prostředky na účtu vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu nejsou ve vlastnictví majitele účtu, nýbrž ve vlastnictví peněžního ústavu. Žalobkyně poukazuje i na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2015, sp. zn. 28 Cdo 975/2013, který tento závěr odůvodňuje i „faktem, že peníze svěřené bance nejsou rozlišitelné od prostředků vložených jinými osobami či vlastních financí banky (viz kupř. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 1005/2003). Naznačený závěr musí platit o vlastnictví k penězům poukázaným na bankovní účet i v případě, že se jedná o účet advokátní úschovy, jelikož ani zde není myslitelné, aby byl v majetku banky vydělen určitý identifikovatelný obnos, k němuž by měl složitel přímé věcné právo.“

9. Žalobkyně nesouhlasí rovněž se závěry odvolacího soudu ohledně vyčlenění prostředků na úschovní účet. Podle žalobkyně převod finančních prostředků do úschovy Policejního prezidia nemůže mít vliv na vlastnictví finančních prostředků a už vůbec ne na oprávněnost žalobního požadavku. I když banka nuceně převede finanční prostředky orgánu veřejné moci, neznamená to bez dalšího, že by rovněž převedla vlastnické právo k věci. Odvolací soud si špatně vyložil rozdíl mezi ztrátou dispozice a ztrátou vlastnictví. Vlastník věci může být ve výkonu jednotlivých oprávnění různě omezen, a to buď zákonem, rozhodnutím státního orgánu nebo na základě právních jednání svých či svého právního předchůdce. I v tomto případě je však nadále vlastníkem dané věci, i když mu případně náleží jen tzv. holé vlastnictví (nuda proprietas). Pokud tato omezení odpadnou, vrací se vlastníku věci dané oprávnění v původním rozsahu, a to automaticky, tedy bez nutnosti nějakého aktu vlastníka (příklad elasticity práva). Je právě předmětem soudního řízení (a úkolem soudu) určit, kdy a z jakého důvodu došlo k převodu vlastnictví z banky na někoho jiného a případně na koho, jak sám odvolací soud ostatně správně sděluje. Žalobkyně dále uvádí, že i kdyby nebylo přisvědčeno její argumentaci, nabyla by finanční prostředky mimořádným vydržením.1.

10. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (ustanovení § 10a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou a ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

12. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

13. Žalobkyně napadla rozsudek odvolacího soudu výslovně i ve výroku II., tedy ve výroku o nákladech řízení, ačkoli proti němu žádnou dovolací argumentaci ani neuvádí. Podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. však dovolání proti takovým výrokům není přípustné. V této části proto dovolací soud dovolání žalobkyně podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

14. S ohledem na skutečnost, že k „založení“ běžného účtu mělo dle citovaného trestního příkazu dojít dne 5. 1. 2006, je nutno otázku platnosti tohoto právního úkonu posuzovat podle tehdy platného zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, - viz § 3028 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

15. Přípustnost dovolání neshledal soud u otázek žalobkyně citovaných v bodu 7 tohoto rozsudku pod písmeny b) a d). Jedná se de facto o otázku jednu týkající se částečné neplatnosti absolutně neplatného právního úkonu – smlouvy o běžném účtu. Ačkoli je otázka formulována tak, že směřuje na předpoklady absolutní neplatnosti právního úkonu, ve skutečnosti směřuje na možnou částečnou neplatnost. Dle žalobkyně odvolací soud nesprávně uzavřel, že smlouva o běžném účtu dle § 708 obchodního zákoníku, vyžaduje písemnou formu, přičemž písemný právní úkon dle § 37 občanského zákoníku 40/1964 Sb. Je absolutně neplatný, pokud mu chybí podpis oprávněné osoby. V odůvodnění „nesdělil, proč považuje námitku žalobkyně o částečné neplatnosti za zcela nedůvodnou, a pominul její argumentaci – tedy nesprávně aplikoval § 211 ve spojení s § 157 o.s.ř., když zásady zakotvené v uvedeném ustanovení v rámci svého rozhodování vůbec neuplatnil“. Odvolací soud však svůj závěr o absolutní neplatnosti právního úkonu založil nikoli na nedostatku písemné formy, ale na nedostatku vůle žalované – viz bod 20 dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu. K nedostatku vůle (nikoli písemné formy) lze poukázat na § 551 občanského zákoníku 89/2012 Sb., kde je stanoveno, že o právní jednání nejde, chybí-li vůle jednající osoby. V občanském zákoníku 40/1964 Sb. obdobné ustanovení nebylo a praxe řešila případy zdánlivého právního jednání jako absolutně neplatné právní jednání (viz FIALA, J., KINDL, M. et al. Občanský zákoník: Komentář. I. Díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s.197). Naprostý nedostatek vůle osoby (JUVI spol. s r. o.), pro níž měl být běžný účet založen, vyplývá ze skutečnosti, že tato osoba nijak nejednala. Její jméno bylo pouze zneužito třetí osobou, která se jmenovanou společností neměla nic společného a jen předstírala, že je statutárním orgánem. Takový skutkový stav je nutno odlišit od uvedení druhé strany v omyl sankcionované relativní neplatností, z nějž vycházel Nejvyšší soud v rozsudku velkého senátu ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. 31 Cdo 3620/2010. Ohledně úvah o částečné neplatnosti absolutně neplatného úkonu lze odkázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2016, sp. zn. 30 Cdo 555/2016, dle kterého „učiní-li se právní závěr o absolutní neplatnosti (celé) smlouvy, pak již zde není podkladu pro závěry o částečné neplatnosti téhož právního úkonu“.1.

16. Dovolání proti výroku I. napadeného rozsudku, tedy dovolání proti výroku ve věci samé, je však přípustné ohledně otázek žalobkyně citovaných v bodu 7 tohoto rozsudku pod písmeny a) a c). Na vyřešení těchto otázek napadené rozhodnutí závisí a takto formulované otázky dosud, za výše popsaného skutkového stavu nebyly dovolacím soudem vyřešeny.

IV. Důvodnost dovolání

17. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

18. Podle § 300 z. ř. s. přijímá-li soud do úschovy věci v případech stanovených jinými právními předpisy, řídí se ustanoveními příslušného právního předpisu, a není-li jich, ustanoveními § 289 až 302, a to přiměřeně podle povahy úschovy a jejího účelu.

19. Podle § 80 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen též jen „tr. ř.“), není-li věci, která byla vydána nebo odňata, k dalšímu řízení už třeba a nepřichází-li v úvahu její propadnutí nebo zabrání, vrátí se tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata. Jestliže na ni uplatňuje právo osoba jiná, vydá se tomu, o jehož právu na věc není pochyb. Při pochybnostech se věc uloží do úschovy a osoba, která si na věc činí nárok, se upozorní, aby jej uplatnila v řízení ve věcech občanskoprávních. Byla-li věc v mezidobí prodána, s částkou za ni strženou se naloží obdobně podle věty první až třetí. Pokud osoba, která má na věc právo, ji přes opakovanou výzvu nepřevezme, bude věc prodána a částka za ni stržená bude uložena do úschovy soudu; věc bezcenná se zničí.

20. Pro upřesnění kontextu věci je zde vhodné uvést, že jak vyplývá z listin, které byly k důkazu provedeny, předmětné finanční prostředky byly zajištěny v rámci prověřování podezření ze spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Protože se však nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání proti konkrétní osobě, byla věc policejním orgánem odložena. Státní zástupce poté zrušil zajištění peněžních prostředků, ještě předtím však k jejich vydání vyzval banku, která výzvy uposlechla a zaslala je na účet Policejního prezidia. V trestním řízení stížnostní soud zrušil usnesení, kterým bylo rozhodnuto o zabrání finančních prostředků s tím, že ochranné opatření zabrání věci nelze aplikovat ve stadiu přípravného, natož „předpřípravného“ řízení, neboť se v tomto stadiu nerozhoduje o vině, natož o trestu a následně ochranném opatření, přičemž nesprávně postupoval již státní zástupce. Po tomto procesním vývoji policejní orgán rozhodl o uložení peněžních prostředků do soudní úschovy.

21. Z uvedeného vyplývá, že kdyby bylo postupováno v trestním řízení správně, peněžní prostředky by zřejmě pouze zůstaly zajištěny na bankovním účtu a možná by nenastala problematika, komu je vydat, jelikož § 79a tr. ř. o zajištění peněžních prostředků na účtu banky předpokládá toliko zrušení či omezení zajištění ve smyslu § 79a odst. 3 tr. ř., popřípadě nakládání se zajištěnými prostředky v rámci výkonu rozhodnutí za podmínek uvedených v poslední větě § 79a odst. 2 tr. ř., když podezření ze spáchání legalizace výnosů z trestné činnosti nebylo potvrzeno.1.

22. Jelikož však peněžní prostředky z bankovního účtu již byly vydány policejnímu orgánu a na předmětném bankovním účtu se již nenachází, a bylo rozhodnuto o jejich uložení do soudní úschovy, nezbývá než rozhodnout, kdo má nyní právo na jejich vydání ze soudní úschovy, byť je vhodné neztrácet ze zřetele výše uvedené. Ostatně Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. 4 Tz 53/2002, dospěl k závěru, že rozhodnutí o zajištění peněžních prostředků na účtu u banky podle § 79a odst. 1 tr. ř. samo o sobě nevylučuje následný postup podle § 78 odst. 1 nebo § 79 odst. 1 tr. ř. a podle § 80 odst. 1 tr. ř., pokud k němu jsou splněny všechny zákonné podmínky.

23. Podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2001, sp. zn. 23 Cdo 3320/2020, uveřejněný pod číslem 49/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) platí, že finanční prostředky složené na bankovním účtu nejsou ve vlastnictví jeho majitele, nýbrž peněžního ústavu (banky), zatímco majiteli svědčí pouze obligační právo (vůči bance) na výplatu.

24. Rozhodl-li orgán činný v trestním řízení podle § 80 odst. 1 věty třetí trestního řádu o tom, že věc, která mu byla podle § 78 trestního řádu vydána nebo kterou podle § 79 trestního řádu odňal, se ukládá do úschovy, neboť je tu pochybnost, zda má být vrácena tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata, nebo zda je třeba ji odevzdat jiné osobě, která na ni uplatnila v průběhu trestního řízení právo, jde o soudní úschovu podle § 300 z. ř. s. Po právní moci usnesení předsedy senátu, státního zástupce nebo policejního orgánu o uložení věci do úschovy, vydaného podle § 80 odst. 1 věty třetí trestního řádu, tedy postupuje soud v občanském soudním řízení o úschově této věci přiměřeně podle ustanovení § 289 až § 302 z. ř. s. (srov. k předchozí právní úpravě obdobně též stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 11.10.2006, sp. zn. Cpjn 203/2005, které bylo uveřejněno pod č. 24 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2007).

25. Žaloba o uložení povinnosti souhlasit s vydáním předmětu úschovy (§ 299 z. ř. s.) představuje, jak již dovodila ustálená judikatura soudů, procesní formu vyjádření posouzení otázky, komu (zda příjemci nebo přihlašovateli, popřípadě složiteli) má být předmět úschovy soudem vydán, tedy - řečeno jinak - komu svědčí vlastnické nebo jiné právo k předmětu úschovy, na základě kterého soud vydá předmět úschovy. Není přitom podstatné, že vlastnické nebo jiné právo k předmětu úschovy se v tomto řízení řeší jen jako otázka předběžná a že nachází svůj projev ve výroku rozsudku v podobě "nahrazení projevu vůle"; pravomocný rozsudek soudu, kterým bylo rozhodnuto, že žalovaný "je povinen souhlasit s vydáním předmětu úschovy", žalobci totiž zakládá právo, aby mu soud vydal předmět úschovy, čímž bude naplněno jeho právo k majetku, uloženému nebo složenému do úschovy soudu (srov. též právní názory uvedené v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.10.2008 sp. zn. 21 Cdo 3967/2007, které bylo uveřejněno pod č. 66 v časopise Soudní judikatura, roč. 2009, nebo v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.5.2010 sp. zn. 21 Cdo 293/2009, které bylo uveřejněno pod č. 96 v časopise Soudní judikatura, roč. 2012).

26. Procesní postavení příjemce má v občanském soudním řízení o úschovách věcí, o jejichž uložení do úschovy rozhodl orgán činný v trestním řízení podle § 80 odst. 1 věty třetí tr. řádu, podle přiměřeného užití § 292 z. ř. s. ten, kdo věc vydal nebo komu byla odňata, neboť této osobě by byla věc orgánem činným v trestním řízení vrácena, kdyby o tom v důsledku námitek jiné osoby nevznikly pochybnosti. Ten, kdo uplatnil právo na věc, která byla pro účely trestního řízení vydána nebo odňata, má v občanském soudním řízení o úschově této věci procesní práva a povinnosti přihlašovatele, neboť jeho procesní postavení je z hlediska přiměřeného užití § 292 z. ř. s. obdobné osobě, která uplatňuje u soudu právo na předmět úschovy. Jako přihlašovatel je účastníkem řízení samozřejmě také ten, kdo uplatnil právo na věc uloženou do úschovy, i když tak neučinil u orgánu činného v trestním řízení, ale až po právní moci jeho usnesení přímo u soudu v občanském soudním řízení. Složitel v tomto řízení nevystupuje (srov. k předchozí právní úpravě obdobně již výše uvedené stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 11.10.2006, sp. zn. Cpjn 203/2005).1.

27. Uložení věci do úschovy ve smyslu § 80 odst.1 věty třetí tr. řádu je vyvoláno - jak vyplývá z jeho smyslu a účelu - potřebou objasnit, zda vlastnické nebo jiné právo k věci, zakládající nárok na její vydání, má ten, kdo věc vydal nebo komu byla odňata, nebo zda jeho nositelem je jiná osoba, popřípadě osoba, které zákon svěřuje k věci zvláštní oprávnění (např. správce konkursní podstaty nebo správce dědictví), a směřuje k nastolení takových vztahů mezi dotčenými osobami, které nebudou mezi nimi zdrojem dalších sporů. Věc se ukládá do úschovy současně proto, že není účelem trestního řízení, aby soud nebo jiný orgán činný v trestním řízení v něm řešil skutkové nebo hmotněprávní pochybnosti o tvrzeném vlastnickém nebo jiném právu; k rozhodování o takových otázkách jsou zásadně povolány soudy v občanském soudním řízení (srov. § 7 o.s.ř.).

28. Odvolací soud v projednávané věci založil své rozhodnutí na názoru, že na žalobkyni nelze hledět jako na majitele finančních prostředků, které byly vloženy na účet založený na základě absolutně neplatné smlouvy, a že držela peněžní prostředky bez právního důvodu, v čemž odvolací soud spatřoval důvod pro zamítnutí žaloby na nahrazení souhlasu žalované s vydáním předmětu soudní

úschovy. Jestliže se však peněžní prostředky dostaly do dispozice banky na bankovní účet, byť založený na základě neplatné smlouvy, staly se majetkem banky, v němž se smísily s ostatními peněžními prostředky banky. I když budou takové peněžní prostředky pro banku představovat bezdůvodné obohacení, je zjevné, že ochuzený může mít proti bance pohledávku z práva na vydání bezdůvodného obohacení, nikoli však přímé věcné právo ke „konkrétním“ peněžním prostředkům, které se v majetku banky smísí s ostatními peněžními prostředky banky. Peněžní prostředky jsou totiž zastupitelným plněním, sloužícím jako univerzální prostředek směny. Akcentoval-li odvolací soud absolutní neplatnost smlouvy o bankovním účtu, potom tato skutečnost za daného stavu toliko znamená, že si skutečné strany takové smlouvy mohou vypořádat své vztahy podle pravidel o bezdůvodném obohacení, nikoli že by peněžní prostředky složené na takový účet nebyly v majetku banky, resp. existuje toliko pohledávka za bankou, ať již z titulu smlouvy o účtu, či bezdůvodného obohacení při absolutní neplatnosti smlouvy. V tomto směru je proto právní posouzení odvolacího soudu nesprávné. Dovolatelka se nicméně snaží namítat, že peněžní prostředky byly vyplaceny z jejího majetku, avšak přehlíží, že jejich vydáním policejnímu orgánu dochází k vyplacení pohledávky (dluhu banky), která za ní existovala na základě neplatně založeného bankovního účtu. Pro posouzení, kdo má právo na vydání předmětných peněžních prostředků je proto rozhodné, kdo má právo na vydání úhrady předmětné pohledávky za bankou.

29. Nelze přitom zcela shodně nahlížet na hotovostní peníze a na peněžní prostředky na bankovním účtu. Ohledně peněžních prostředků na bankovním účtu již Nejvyšší soud např. ozřejmil, že převodem peněz se rozumí postoupení pohledávky, resp. převzetí dluhu (nejedná-li se o převod v rámci jednoho peněžního ústavu – banky; srov. rozsudek ze dne 4. 2. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2771/2009). Pokud byly do soudní úschovy uloženy bezhotovostní peněžní prostředky, které byly vydány z bankovního účtu, jde o to, kdo má právo na jejich vydání. Je terminologicky nepřesné hovořit o tom, kdo je nyní jejich „vlastníkem“, jestliže byly bankou převedeny na bankovní účet policejního orgánu, jak činí dovolatelka, když tvrdí, že je „stále“ vlastníkem těchto peněžních prostředků. Vzhledem k povaze peněžních prostředků na účtu nejde o to, zda je žalobkyně „stále“ jejich „vlastníkem“ (uvedené nedává dobrý smysl již proto, že se peněžní prostředky smísí v majetku banky, u níž má účet orgán, v jehož dispozici se nyní peněžní prostředky nacházejí), nýbrž rozhodné je, kdo má právo na jejich vydání, tedy hmotněprávní nárok na jejich vydání.1.

30. Jakkoli argument odvolacího soudu, že peněžní prostředky byly převedením na bankovní účet policejního orgánu „odděleny“ od ostatního majetku banky a přestaly být jejím majetkem, nemusí ještě sám o sobě vylučovat právo na vydání peněžních prostředků, nelze tvrzené právo dovolatelky k předmětu úschovy odvodit od vlastnického práva, jak argumentuje, neboť převodem peněžních prostředků vyplácela pohledávku osoby oprávněné z bankovního účtu a zároveň tedy pohledávku takové osoby odepisovala. Je zjevné, že banka nejednala na svůj účet, nýbrž na účet osoby oprávněné z bankovního účtu, třebaže by právo takové osoby na vyplacení pohledávky z neplatně založeného účtu bylo založeno na pravidlech o vydání bezdůvodného obohacení.

31. Neopodstatněná je i argumentace dovolatelky o mimořádném vydržení peněžních prostředků. Jak totiž na jiném místě svého dovolání uvádí i sama dovolatelka, peněžní prostředky se v majetku banky smísí s jejími ostatními peněžními prostředky. Již proto nelze o vydržení uvažovat.

32. Jelikož zamítnutí žaloby odvolacím soudem není založeno na tom důvodu, že by právo k předmětu úschovy náleželo žalované, když v odůvodnění uvedl, že zde chybí vůle žalované k uzavření smlouvy o bankovním účtu, a nejednalo se o její projev vůle žalované, ani o případ zastoupení, a rovněž dovolací soud nyní nezaložil své rozhodnutí na tom, že by právo na vydání předmětu úschovy měla žalovaná, nedochází zamítnutím žaloby žalobkyně k nahrazení jejího souhlasu s vydáním předmětu úschovy žalované. Soudní praxe totiž dovodila, že pravomocný rozsudek soudu, kterým byla zamítnuta žaloba o uložení povinnosti souhlasit s vydáním předmětu úschovy, nahrazuje ve smyslu § 299 odst. 1 z. ř. s. žalobcem odepřený souhlas s vydáním předmětu úschovy žalovanému, jen tehdy,

bylo-li důvodem pro zamítnutí žaloby prejudiciálně učiněné rozhodnutí o tom, že žalovaný má právo na vydání předmětu úschovy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 21 Cdo 293/2009, které bylo uveřejněno pod č. 96 v časopise Soudní judikatura, roč. 2012).

33. Protože je napadený rozsudek odvolacího soudu, byť nikoli ze zcela přiléhavých důvodů, z hlediska uplatněného dovolacího důvodu věcně správný, a protože nebylo zjištěno, že by byl postižen některou z vad, uvedených v § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Pracovní doba
- Exekuce
- Důkazní břemeno
- Dokazování, neúčinnost právního jednání
- Katastr nemovitostí
- Náhrada za ztrátu na výdělku (exkluzivně pro předplatitele)
- Ochrana spotřebitele (exkluzivně pro předplatitele)
- Pracovněprávní vztah (exkluzivně pro předplatitele)
- Společný nájem bytu manžely (exkluzivně pro předplatitele)
- Určení otcovství (exkluzivně pro předplatitele)
- Jméno v obchodní firmě právnické osoby